

размери в страните от бившия комунистически блок (работа в ТКЗС или в заводите), започва да се развива и в Западна Европа. Заварено положение, а не резултат на свободен избор, подобна ситуация се преживява трудно в условията на организирано отхвърляне. Включително и в бившите източно-европейски държави, работата давана на Циганите, рядко е свързана с някаква особена отговорност и винаги е принадлежала и все още продължава да бъде в някои от най-непрестижните сектори, както в социално, така и в професионално отношение. Ето защо, трудът като средство за интеграция не води до очаквания ефект. Регионите с прогресивна безработица сред Циганите и Чергарите — нов и също твърде симптоматичен факт — все повече се увеличава. Политиката за подпомагане на затруднени в социално и материално отношение общности само засилва тяхната зависимост от социалните служби и помощи. Все пак, винаги досега Циганите и Чергарите са съумявали достатъчно добре да поддържат автономността си и винаги са били способни да се адаптират към нови условия. Дано този път техният динамизъм да получи необходимата подкрепа в рамките на програмите за общностно развитие.